

El voluntariat SOS Salvem sa Sargantana Pitiüsa a l'illa d'Eivissa

per Antònia M. Cirer

Introducció

Ayboshim o Ibosim és el nom que van donar els fenicis a Eivissa. Significa l'Illa del déu Bes. Déu protector de la llar, de la bona sort, el que fa fugir les serps.

La posició geoestratègica que tenien les Pitiüses dins el mapa de navegació pel Mediterrani, les seves característiques climàtiques i ambientals, i el fet de no haver-hi serps afavorien l'elecció de l'emplaçament fenici a Eivissa. Aquesta absència de serps va determinar que situessin les illes Pitiüses sota la custòdia del déu Bes.

Originàriament, les petites illes mediterrànies no tenen serps en la seva fauna autòctona. Però, les que formaren part de la cultura grecoromana des de molt abans de l'era cristiana, tengueren introduccions d'ofidis lligades als conceptes sagrats de llar, salubritat, farmacopea o comerç que tenien els romans. En canvi, les que ostentaren cultures d'origen semític, com la cultura fenícia i la cartaginesa, sembla que no compartiren aquest fet.

L'absència de serps era una característica que agradava molt als pobles semites, marcadament ofidiòfobs. Mentre que els seus rivals, els romans, tenien una cultura en la qual incorporaven la presència de serps als seus rituals, simbologia i vida quotidiana. L'illa de Bes, era illa sense serps quan estava habitada pels cartaginesos, i quan la romanització es va imposar sobre la cultura púnica, el romans ja no realitzaven rituals a la Bona Dea i altres divinitats simbolitzades amb serps, rituals abandonats durant època imperial. Més tard, la roma-

Resum

Durant l'any 2021 a tota l'illa d'Eivissa s'ha estructurat una xarxa de voluntariat per gestionar trampes per a serps invasores, amb la finalitat de realitzar una acció complementària a la que fan els tècnics de medi ambient. Prèviament es van realitzar gestions polítiques a escala municipal, insular i autonòmica per tal de buscar mecanismes de control d'entrada de mercaderies susceptibles de portar serps. Finalment, s'apunten els tres eixos d'acció per afrontar la salvaguarda de la fauna autòctona i l'erradicació de les serps exòtiques.

Mots clau: xarxa de voluntariat, serp exòtica invasora, trampes per a serps.

Summary

In 2021, in Ibiza island, has been structured a volunteer force to manage snake traps, in order to carry out a complementary action to environmental technicians. Previously, political procedures were carried out at the municipal, insular and regional level in order to seek mechanisms for controlling the entry of goods susceptible to carrying snakes. Finally, the three axes of action are pointed out to face the safeguarding of native fauna and the eradication of exotic snakes.

Keywords: volunteer network, invasive exotic snake, snake traps.

nització va venir acompanyada de la nova religió cristiana, que té una marcada aversió a les serps, i per tant, no hi va haver oportunitat per a la introducció d'ofidis a Eivissa.

Quan i per què arriben les serps a Eivissa

L'absència de serps s'ha mantingut a les Pitiüses durant els més de 25 segles que hi ha hagut assentaments humans estables i pròspers, fins a l'inici del segle XXI, en què sembla com si la protecció del déu Bes hagués desaparegut.

A partir del 2003 es confirma la presència de serps, i des d'aquell moment no ha parat l'avistament, cada cop més freqüent i en més parts del territori, d'exemplars de serps invasores. La primera espècie que es va observar fou la serp verda (*Malpolon monspessulanus*), que després no ha tornat a ser obser-

vada. Van seguir avistaments de serp blanca: *Zamenis* (= *Rhinechis scalaris*), i poc després de serp de ferradura (*Hemorrhois hippocrepis*), actualment la més ubiqüa de totes les serps a Eivissa (Mateo, 2015).

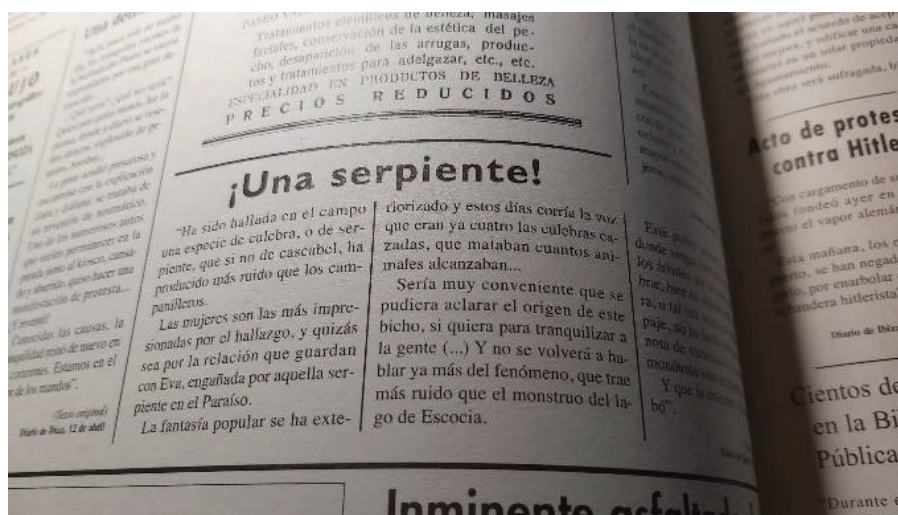
Anteriorment, el *Diario de Ibiza*, en dates tan llunyanes com la dècada de 1930, anava donant notícies d'alguna serp observada a l'illa. Però sempre sense conseqüències ja que els exemplars que es detectaven no varen arribar a naturalitzar-se. La qual cosa va propiciar alguna explicació fantàsica de per què no hi havia serps a l'illa d'Eivissa, «terra sagrada de Bes», es comentava en aquell temps.

Segurament, des del temps dels romans han arribat serps de diverses espècies en diferents ocasions, amagades entre les mercaderies, a l'illa d'Eivissa. Per què no han proliferat fins ara?

Les bases teòriques de l'ecologia insular ens donen alguna resposta. Per tal que una espècie estigui present en una illa primer hi ha d'arribar. Les serps no volen, ni neden grans distàncies, sols poden haver arribat amb mercaderies i bagatges humans. Fins a mitjans del segle XX el transport marítim es realitzava embarcant i desembarcant la càrrega manualment, cosa que dificultava l'arribada no detectada de qualsevol animal o planta, per això les illes han mantingut la seva flora i fauna diferenciades del continent, sense homogeneïtzar-se amb la biota continental fins a l'arribada de la globalització dels transports.

Ara les mercaderies arriben a Eivissa en grans contenidors que es poden tancar en el punt d'origen i s'obren quan ja són a la nova terra ferma, sense gaires controls del que hi ha dins cada contenidor; sobretot si l'origen és la península Ibèrica i no han de passar cap duana internacional. El procés de globalització mundial ha propiciat múltiples introduccions involuntàries arreu del món. Tal com diu reiteradament el Dr. Piero Genovesi, cap del Servei de Vida Silvestre de l'Institut Italià de Protecció i Investigació Ambiental, i president del grup d'especialistes en Espècies Invasores de la UICN (*International Union for Conservation of Nature and Natural Resources*) «...cosa particularment preocupant en el cas de les illes, ja que la introducció involuntària d'espècies a territoris insulars és la principal amenaça actual de pèrdua de biodiversitat mundial». Aquesta organització internacional també ha dictat directrius per evitar aquesta pèrdua, especificades en el document *Guidelines for invasive species planning and management on islands* (IUCN, 2018).

La segona condició, la primordial, és que els individus introduïts aconseguïen establir un «pont de platja» al lloc d'arribada, un nombre mínim d'individus dels dos sexes que els permeti reproduir-se en una primera generació naturalitzada al nou lloc, abans que l'ecosistema d'arribada presenti canvis que impedeixin l'assentament de la nova

Noticia apareguda al *Diario de Ibiza*, dècada de 1930.

espècie (Gorman, 1991). I això sí que ho ha aconseguit la serp blanca (*Zamenis*=*Rhinechis*=*Elaphe scalaris*) i sobretot la serp de ferradura (*Hemorrhois hippocrepis*), la més abundant i preocupant a l'illa d'Eivissa.

La tercera condició perquè es doni una introducció exitosa és que el lloc d'arribada compleixi amb les exigències biològiques de l'espècie introduïda. Com s'ha vist després, no totes les espècies de serp tenen assegurat l'èxit colonitzador, la colobra bastarda (*Malpolon monspesulanus*) és la primera que es va observar, l'any 2003 (Mateo, 2015), però no ha tornat a ser vista, segurament no s'ha adaptat a les condicions ambientals de l'illa d'Eivissa. En canvi la serp de ferradura (*Hemorrhois hippocrepis*), que va arribar posteriorment, ha trobat unes condicions ambientals òptimes per al seu desenvolupament.

Una entrada esporàdica d'un individu, o dos, no sol donar èxit introductor, però entrades continuades d'un mateix material infestat, procedents d'una mateixa zona d'origen, tal i com ha ocorregut amb els materials de jardineria, bàsicament oliveres centenàries carregades d'ous o serps adultes hivernants dins els seus múltiples forats, fan augmentar la probabilitat d'èxit en la colonització d'una espècie en un nou territori. Sobretot, si al lloc d'arribada no es controla la fauna i les infeccions que sempre

acompanyen els arbres vells. Per tot això, ara a l'illa d'Eivissa tenim poblacions naturalitzades de serp de ferradura i de serp blanca.

En el procés d'introducció, inicialment, les poblacions passen per un període de latència aparent, durant les primeres generacions d'adaptació al nou territori, en què no són gaire observables. En el cas de les serps introduïdes a Eivissa aquest període comprèn, més o menys, des d'inicis del segle XXI fins als anys 2012-2014, en què es començà a detectar una abundància inusual de serps. A l'any 2014 el COFIB (Consorci per a la Recuperació de la Fauna de las Illes Balears) ja declara que el 28,8 % de les seves actuacions a Eivissa són degudes a serps introduïdes (Parpal *et al.*, 2015).

Al període de latència el segueix un creixement demogràfic del tipus exponencial, fase en la qual estem ara (any 2021) a Eivissa.

Demanda a les institucions polítiques

En els darrers anys la proliferació de serps és tan evident que el món rural eivissenc ha fet el crit d'alarma. Durant el 2019 es va iniciar una campanya dins els estaments representatius de la societat eivissenca, impulsada per Carmen Tur, docent jubilada, que ha ostentat diversos càrrecs polítics electes, amb una marcada trajectòria dins l'activisme cultural i social eivissenc.

Parlament Balear, 5 de febrer de 2020, Carmen Tur i Antònia Mª Cirer amb els diputats que presentaren la PNL. D'esquerra a dreta: Mercedes Garrido Rodríguez (PSIB), Irantzu Fernández Prieto (PSOE-PSP), Jordi Marí Tur (PSOE-PSP), Antònia Mª Cirer, Mariano Juan Guasch (PP) i Carmen Tur.

«causen una important pèrdua de biodiversitat sobre les espècies autòctones, afecten tot l'ecosistema i tenen efectes lesius sobre el medi ambient». Amb la PNL s'instava l'Estat espanyol a col·laborar amb el Govern Balear en el control de mercaderies agropecuàries sensibles a transportar espècies invasores. També es va confirmar el finançament, mitjançant l'Impost de Turisme Sostenible, d'un pla de tres anys amb aquesta finalitat. Finançament que s'ha traduït en una aportació de 853.000 euros al COFIB (Consorti per a la Recuperació de la Fauna de les Illes Balears) d'Eivissa i Formentera. És d'esperar que el trienni 2021-2024 doni els resultats que tots esperem i s'aconsegueixi erradicar les serps invasores.

Les premisses del voluntariat

Les serps no tenen depredadors a les Pitiüses; per tal d'equilibrar aquesta mancança ecològica, a partir de 2014 s'iniciaren els primers intents de captures de serps amb trapes (Montes *et al.*, 2015). A partir del 2016 hi ha actuacions de captura sistemàtica per part del COFIB (Consorti per a la Recuperació de la Fauna de les Illes Balears). Malgrat això, la pressió poblacional de les serps ha anat augmentant, i la inquietud ha passat a ser alarma. Actualment, es constata que hi ha amples zones rurals on han desaparegut completament les sargantanes, a causa de la depredació exercida per les serps. Indefectiblement, la presència de serps sempre va acompanyada de la desaparició de sargantanes. Així, en els territoris on s'observa presència de serps simultàniament es constata l'absència de sargantanes (Montes, 2021).

Com és sabut, la primavera i l'estiu de l'any 2020 han representat un parèntesi en moltes activitats, també en la lluita contra les serps invasores. Però a finals de l'any 2020 ens posarem en contacte quatre associacions cíviques (Amics de la Terra, GEN, Institut d'Estudis Eivissencs i Prou! Pitiüses en Acció) amb la finalitat d'estructurar una

senc, i jo mateixa, doctora en Ciències Biològiques, experta en la sargantana de les Pitiüses (*Podarcis pityusensis*), per tal de palesar el problema i buscar-ne solucions.

Es van presentar escrits explicatius del problema al president del Consell d'Eivissa i als respectius alcaldes i corporacions locals dels cinc ajuntaments de l'illa, a l'Autoritat Portuària Balear, les cooperatives agrícoles i a tots els grups polítics eivissencs amb representació electa. La resposta fou unànime: cal intentar sumar esforços per tal d'evitar l'entrada de serps a l'illa d'Eivissa, contenir la seva propagació i intentar la seva erradicació.

Conscients que cap organisme democràtic eivissenc té les competències necessàries per aturar o controlar les mercaderies al port d'Eivissa, instàrem el Consell d'Eivissa i les corporacions municipals que s'erigissin en la veu de tots els eivissencs i els demanàrem que exercissin de portaveu del poble eivissenc per exigir solucions als organismes pertinents.

La realitat competencial actual és molt complexa i poc favorable per a resoldre aquest problema, i la seva anàlisi ultrapassa l'abast d'a-

quest article i les possibilitats d'actuació del voluntariat. Per això, es va dirigir la demanda a la presidenta del Govern de les Illes Balears, Francina Armengol, i al Parlament Balear, com a representants electes del poble d'Eivissa, amb peticions a tots els grups parlamentaris presents al Parlament Balear:

- Partit Socialista de les Illes Balears
- Partit Popular de les Illes Balears
- Unidas Podemos
- Ciudadanos Baleares
- Més per Mallorca
- Vox Baleares
- Proposta per les Illes, El Pi
- Més per Menorca
- Mixt-Més per Formentera

El Parlament Balear va escoltar la nostra veu i el 5 de febrer de 2020 la Comissió de Medi Ambient del Parlament Balear va aprovar per unanimitat una Proposició no de Llei (PNL), per tal de controlar l'entrada de serps a Eivissa i Formentera. Amb aquesta PNL també es pretén erradicar les serps invasores ja que, tal com va declarar el diputat eivissenc Jordi Marí Tur,

xarxa de voluntaris denominada *SOS Salvem sa Sargantana Pitiüsa*. Es va fer una crida entre els associats de les quatre entitats per demanar la seva col·laboració en el gran repte que té actualment el medi ambient insular.

Per enfocar el problema en la seva amplitud s'ha valorat que el territori de l'illa d'Eivissa és molt extens, molt divers en raconades de difícil accés on proliferen les serpents i molt fragmentat en múltiples propietats privades, no sempre accessibles als operaris públics. Això és un gran inconvenient per a l'actuació dels agents de medi ambient, tant del COFIB, com dels respectius ajuntaments, o de la Federació Balear de Caça.

Però a la vegada, com els nostres associats viuen arreu del territori, i sabem que cada raconada és una propietat privada, si s'estableix una xarxa de voluntaris d'entre els nostres associats, s'aconseguirà arribar a tots i cada un dels racons de l'illa, ja que a cada indret sempre hi ha alguna persona que hi viu, hi treballa o hi va regularment de visita. D'aquí va sorgir la idea d'establir una xarxa de voluntaris que, entre tots, poguessin arribar a cada un dels racons de l'illa. A més de constatar que per molts recursos públics que s'hi destinessin podíem arribar tard a la ingent tasca de preservar

Serp de ferradura (*Hemorrhois hippocrepis*) dins una trampa.

la nostra fauna si no implicàvem la població.

El propòsit és treballar paral·lelament als equips tècnics ja establerts dels Ajuntaments, COFIB i la Federació Balear de Caça. Ells han realitzat, fins ara, la major part de les captures de serps exòtiques invasores. La primera premissa fou que els tècnics continuessin i augmentessin la seva actuació, que el voluntariat mai ha de competir amb ells, ni dificultar la seva feina, ni produir entrebancs o noves feines degudes a la possible atenció que

reclamessin els voluntaris.

Amb aquestes premisses s'ha aconseguit repartir un nombre considerable de trampes per instal·lar-les a les propietats privades dels voluntaris, per tal de capturar serps arreu del territori de l'illa d'Eivissa, i així reduir l'impacte de la gran pressió depredadora que aquestes espècies invasores causen a la fauna autòctona. S'intenta que el voluntari sigui autònom en la gestió de la trampa, des de la instal·lació, al manteniment del ratolí, fins al sacrifici de les serps capturades. En el *Pitiús 2022* s'explica com fer anar amb èxit les trampes per a serps.

Però també està previst que es doni suport als voluntaris que no poden realitzar alguna de les fases del procés de mantenir una trampa activa. En aquest cas hi ha altres voluntaris que estan disposats a fer-ho i acudir-hi en el moment en què es demana aquesta ajuda. Voluntaris que, tot i viure a la ciutat, poden ser útils criant ratolins a casa seva, o ajudant-ne d'altres que viuen al camp i no poden atendre les trampes.

Posar la xarxa de voluntariat en funcionament

La primera funció de *SOS Salvem sa Sargantana Pitiüsa* fou visitar els cinc Ajuntaments de l'illa

Taula 1. Calendari dels contactes institucionals.

Consell/Ajuntament	Data de la primera reunió	Representant de l'Ajuntament/Consell	Representants del voluntariat
Consell Insular d'Eivissa	02-des-2020	Vicent Roig Tur	Antònia M ^a Cirer i Marià Marí (GEN)
Eivissa	25-nov-2020	Jordi Salewsky	Antònia M ^a Cirer i Marià Marí (GEN)
Sant Antoni de Portmany	27-nov-2020	Neus Mateo Rosselló Maria Ribas	Antònia M ^a Cirer i Carmen Torres (Prou)
Sant Joan de Labritja	24-nov-2020	Andreu Roig Marí	Antònia M ^a Cirer i Jordi Roig (IEE)
Sant Josep de sa Talaia	03-des-2020	Mònica Fernández Campos	Antònia M ^a Cirer i Maria Serra (Amics de la Terra)
Santa Eulària des Riu	24-nov-2020	Mònica Madrid García	Antònia M ^a Cirer i Hazel Morgan (Amics de la Terra)

Ajuntament	Aportació a la campanya 2021	Data i lloc de repartiment als voluntaris
Eivissa	16 trampes	20-març, can Tomeu
Sant Antoni de Portmany	25 trampes	del 23 al 30 de juliol, Institut d'Estudis Eivissencs
Sant Joan de Labritja	50 trampes	24-abril, Palau Congressos Sta. Eulària
		3-juny, camp d'esports de Sant Joan
Sant Josep de sa Talaia	50 trampes	12-maig, sala de plens Sant Josep
		14-juny, sala polivalent Sant Jordi
Santa Eulària des Riu	150 trampes	24-abril, Palau Congressos Sta. Eulària
		19-maig, sala polivalent Puig d'en Valls
		19-maig, sala polivalent Jesús
		21-maig, sala polivalent Sant Carles

Taula 2. Calendari de repartiment de trampes per a serps.

i el Consell Insular d'Eivissa per tal de presentar el projecte i demanar el seu suport econòmic en forma de material. Com era de preveure, després de les declaracions institucionals unànimes realitzades l'any 2019 a favor de donar suport a les mesures per a lluitar contra les serps, tots els ajuntaments i el Consell d'Eivissa reberen amb entusiasme la proposta. Els contactes seguiren el calendari que es pot veure a la taula 1.

Es va demanar als Ajuntaments que proporcionessin trampes als seus veïns, i al Consell Insular d'Eivissa se li va demanar que edités material gràfic explicatiu per a difondre la iniciativa; a més del suport logístic i institucional de totes les entitats, que es va obtenir d'immediat.

Un cop assegurat el subministrament de trampes, es varen programar sessions d'entrega als voluntaris, amb explicació de com s'ha d'instal·lar la trampa, com s'ha de cuidar el ratolí i com actuar un cop hi ha una serp dins la trampa. Les trampes es repartiren entre el voluntariat segons el calendari de la taula 2.

Això va fer un total de 291 trampes, repartides arreu del territori.

L'èxit d'aquesta crida realitzada a la ciutadania ha estat considerable. N'hi ha prou de comprovar el

gran nombre d'assistents a les diverses sessions explicatives. I que en menys d'un any, des que va sorgir la iniciativa SOS Salvem sa Sargantana Pitiüsa, fins al setembre de 2021, hi ha 326 persones vinculades amb la campanya mitjançant el correu electrònic *sargantanes.eivissa@gmail.com*. A través d'aquest correu electrònic els voluntaris poden formular dubtes, rebre assessorament, informar del nombre de captures realitzades, demanar ratolins, etc.

Molts voluntaris ja tenien trampes proporcionades pels ajuntaments en anys anteriors, sobretot els residents al terme municipal de Santa Eulària. Per activar una trampa és imprescindible posar-hi un ratolí viu; SOS Salvem sa Sargantana Pitiüsa ha proporcionat ratolins per a reactivar aquestes trampes, i ha mantingut un canal

d'assessorament continuat amb tota persona interessada a participar en el projecte.

La recollida de dades de captura

S'han planificat dos moments per a demanar els resultats de captura, i s'ha dividit la campanya en dues meitats. La primera, fins al dia 31 de juliol, comprèn el període d'aparellament, per tant, el de major mobilitat de les serps, i és d'esperar que el de major nombre de captures. La segona part, fins a l'arribada dels primers temporals de fred de la tardor. Moment en què cal recollir les trampes i guardar-les fins a la primavera següent; així com decidir el destí dels ratolins que hi ha dins les trampes: o bé entrarlos dins casa com una mascota més de la família, o bé reubicar-los entre els voluntaris que poden fer-se'n càrrec durant l'hivern.

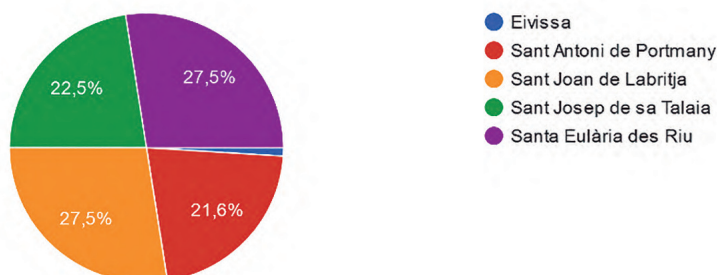
En el moment d'escriure aquest article es tenen els resultats de la primera meitat de la campanya, però no els resultats finals, que es presentaran en treballs posteriors dins la revista *Eivissa*.

S'ha enviat una circular a totes les persones vinculades a la campanya sol·licitant el recompte de captures fins al dia 31 de juliol de 2021. S'han rebut 102 respostes, repartides entre els quatre municipis rurals de l'illa i una resposta de Vila (vegeu la figura 1). Això ens indica que l'esforç del voluntariat, i el grau de compromís, és equitatiu entre els quatre municipis rurals i que els veïns estan preocupats pel problema de les serpents de forma similar, independentment de la zona on viuen.

Figura 1.

Municipi on es realitzen les captures

102 respostes

La majoria de respostes corresponen a voluntaris que gestionen una sola trampa (aquest és el primer any que hi participen). Un 30 % gestiona dues o tres trampes, obtingudes en anys anteriors. I sorprèn gratament que n'hi ha un 9 % que en gestiona quatre o més; això vol dir que realitzen captures de serps des de fa diversos estius, (vegeu figura 2).

Amb aquestes respostes es comptabilitzen 168 trampes que han realitzat al menys una captura; no s'hi inclouen les trampes que no han realitzat cap captura. Amb aquestes 168 trampes s'han capturat 454 serps fins al dia 31 de juliol de 2021. La gran majoria de les captures són de serps de feradura (*Hemorrhois hippocrepis*), i algunes de serp blanca (*Zamenis = Rhinechis scalaris*).

Si la implicació del voluntariat és similar entre diferents municipis, no ho és el nombre de trampes que es gestionen, ni la quantitat de captures obtingudes (vegeu la taula 3). A Sant Joan de Labritja i a Santa Eulària des Riu es realitzen un mateix nombre de captures, malgrat que hi ha més trampes a Santa Eulària. Aquests dos municipis del nord-est d'Eivissa enregistren moltes més captures, més del triple, que els dos municipis de l'oest de l'illa. Això ens indica que hi ha molta més densitat poblacional de serpents (el triple) a Sant Joan i Santa Eulària que no a la resta de l'illa. Cal considerar un cert biaix que es corregirà en el recompte final, ja que fa més temps que funcionen les trampes instal·lades al nord-est; mentre que les de Sant

Territori municipal	Nombre de trampes	Nombre de captures
Eivissa	5	8
Sant Antoni de Portmany	30	45
Sant Joan de Labritja	42	173
Sant Josep de sa Talaia	34	55
Santa Eulària des Riu	57	173

Taula 3. Nombre de trampes que es gestionen a cada municipi d'Eivissa.

Antoni tot just s'acabaven de reparar.

El nombre de captures per voluntari és molt irregular, com era d'esperar, ja que les captures reflecteixen la densitat de serps de la zona, no la intensitat de feina que es realitza. Cal destacar que hi ha 15 voluntaris que han realitzat més de 10 captures: set de Santa Eulària des Riu; cinc de Sant Joan de Labritja i dos de Sant Josep (cala Tarida i zona de la presó d'Eivissa). Per contra, hi ha molts voluntaris que sols han realitzat una captura o cap, però totes les captures dels voluntaris, moltes o poques, són importants, ja que reflecteixen les zones de major o menor densitat poblacional de serpents; fins i tot l'absència de captures és una dada molt rellevant, ja que ens permetrà establir com avança la colonització

de les serps invasores dins el territori.

Plantejament de futur

La problemàtica que s'ha generat amb les serps invasores té vessants diferents. Per tant, s'han de considerar diversos fronts d'actuació i insistir-hi fins assolir uns nivells de bioseguretat raonables.

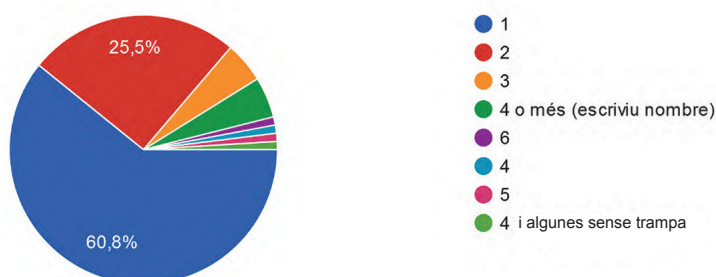
Primer de tot, cal continuar amb la reclamació als nostres polítics a fi que trobin la manera de controlar les entrades d'espècies alienes a les nostres illes. En aquest treball ens hem ocupat de les serps, però abans han arribat altres espècies invasores, i en el futur en poden aparèixer encara més. S'ha demostrat que la legislació actual no permet que aquest control sigui efectiu, és feina dels polítics trobar la solució de gestió escaient de les mercaderies que entren en una illa. Totes les illes tenen el mateix problema, per tant, fora bo buscar la seva complicitat per fer un front comú.

En segon lloc, la proliferació de serps al nostre territori és exponencial i els exemplars assoleixen mides extravagants, pel fet que no tenen depredadors. És imprescindible continuar realitzant una depredació intensiva mitjançant trampes per tal de controlar la població de serps, i implicar-hi tota

Figura 2.

Quantes trampes gestionau en aquest moment?

102 respostes

A dalt: si es prepara bé la part de la trampa del ratolí, les femelles hi cullen la seva camada. La serp mai hi té accés i els ratolins no senten por de la serp.

A baix: qualsevol racó és bo per amagar una serp. La lluita contra les serps invasores ha de ser integral a tota l'illa.

Anagrama proposat pel Consell Insular d'Eivissa per acollir totes les accions i organitzacions que tenen com a finalitat lluitar contra les serps exòtiques invasores i protegir la sargantana de les Pitiüses.

47. Edita: Federació Colles Ball i Cultura Popular d'Eivissa i Formentera.

CIRER, A. M. (2020). *Ibiza y Formentera. Lagartijas e islas*. Editorial Balafia Postals: Eivissa.

GORMAN, M. L. (1991). *Ecologia insular*. Ediciones Vedral: Barcelona.

MATEO, J. A. (2015). «Los Anfíbios y los Reptiles Introducidos en Baleares: un repaso a lo que sabemos y un ejemplo de puerta de entrada». *Llibre Verd de Protecció d'Especies a les Balears*. Monografies de la Societat d'Història Natural de les Balears, núm. 20: 447-454.

MONTES, E. M. et al., (2015). «Dades preliminars del projecte pilot de control de serps a l'illa d'Eivissa». *Llibre Verd de Protecció d'Especies a les Balears*. Monografies de la Societat d'Història Natural de les Balears, núm. 20: 455-464.

MONTES, E. M. et al. (2021). *An invasive snake mediated collapse of an endemic lizard*. Published by Oxford University Press: 1-20 (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

PARPAL, Ll. et al. (2015). «COFIB 11 años trabajando para la conservación de la biodiversidad». *Llibre Verd de Protecció d'Especies a les Balears*. Monografies de la Societat d'Història Natural de les Balears, núm. 20: 551-566.

IUCN (INTERNATIONAL UNION FOR CONSERVATION OF NATURE AND NATURAL RESOURCES) (2018). *Guidelines for invasive species planning and management on islands*. IUCN Cambridge, UK and Gland, Switzerland.

ANTÒNIA M. CIRER ■

la població d'Eivissa per tal d'estendre aquesta pressió a tot el territori de l'illa. A la vegada s'han de buscar nous mètodes de captura que permetin la seva erradicació, ja que sols amb trapes no s'aconseguirà capturar les «últimes serps». Probablement, s'hauria de començar a entrenar cans que detectin la presència de serps per poder-les detectar i assetjar degudament quan la densitat de serps sigui tan baixa que ja no se'n capturin amb les trapes.

Finalment, mentre trobem la solució, què passa amb les sargantanes? En quedaran quan hàgim aconseguit erradicar les serps? És urgent establir zones de protecció de la fauna on no arribin les serps, per tal de constituir Reserves de Sargantanes, que també preservaran altres micromamífers. Aques-

tes poblacions seran el reservori genètic amb el que es podrà reconstruir la fauna un cop s'hagi aconseguit erradicar les serps. Però aquesta erradicació total pot tardar més temps del que tenim. Per això, cal actuar ràpid i estructurar Reserves de Sargantanes en diversos punts del territori abans que no s'hagi extingit l'espècie més emblemàtica de la fauna pitiüsa.

Bibliografia

CIRER, A. M. (1987). «Revisión taxonómica de las subespecies del lacértido *Podarcis pityusensis* (Boscá, 1883)». Tesis doctoral Universitat de Barcelona.

CIRER, A. M. (2019). «Sargantanes i illes Pitiüses». *Les joies del nostre patrimoni natural*. XIX Jornades de Cultura Popular de les Pitiüses: 25-